

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРІ**

Вид дисципліни (за компонентом ОПП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Географія

Спеціальність: 106 «Географія»

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: д.геогр.н., доц. Заячук Мирослав Дмитрович

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel
l&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=92&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=92&commands[1594]=item)

Контактний тел. 0506663909

E-mail: m.zayachuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=2520>

Консультації Очні консультації: четвер 13:00 – 14:00

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Географія України в міжнародному просторі» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «магістр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти на першому році навчання.

Вона розширює формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного географічного дослідження та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань глобалістики і регіоналістики, вмінь та навичок регіональних досліджень, а саме, вдосконалення набутих під час вивчення дотичних дисциплін на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, а саме «Географія міжнародних зв'язків та Євроатлантична інтеграція України», на другому (магістерському) рівні вищої освіти – «Методика викладання географії у вищій школі» та вибіровими дисциплінами «Географія глобальних проблем людства», «Географія транскордонних територій України», «Географія української діаспори».

2. Мета навчальної дисципліни

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань про сучасний стан і просторово – часові особливості зовнішньої діяльності України. Такий аналіз дозволяє виявити місце України у світовому суспільстві, проблеми та перспективи інтеграції України у світову систему, в тому числі з розуміння конкурентних переваг регіонів.

Вивчаючи цю дисципліну здобувачі вищої освіти здобудуть додаткову теоретичну і практичну підготовку у галузі геопросторового планування як географічно-теоретичного підґрунтя міжнародної діяльності держави, визначення місця України в міжнародному просторі, узагальнення попередньо набутих фахових знань для цілей обґрунтування перспектив європейської інтеграції, узгодження господарської діяльності з цілями забезпечення сприятливого середовища життєдіяльності людини.

3. Завдання:

- формування здатностей навчатись та самонавчатись, керуючи часом представляти результати вчасно;
- здійснювати критичне осмислення просторових проблем та диспропорцій, аналіз різноманітної просторової інформації, в тому числі і в міжнародному просторі;
- виявляти і вирішувати проблеми європейського просторового розвитку, обґрунтовувати та генерувати нові ідеї інтегрування України в міжнародний простір у власних дослідженнях;
- вміння виступати, дискутувати, вести ділове спілкування та управляти проектами в напрямі євроатлантичної інтеграції України та просторового розвитку її фронтірних територій.
- ознайомитися з сучасною зовнішньою політикою країни та системою регулювання міжнародної діяльності в Україні;
- з'ясувати місце України в міжнародному поділі праці;
- виявити умови та фактори формування та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України;
- здійснити аналіз експортно – імпортової діяльності, охарактеризувати особливості географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі України товарами та послугами;
- охарактеризувати інвестиційні зв'язки України з іншими країнами світу та показати їх значення для розвитку економіки держави;
- окреслити основні перспективи Європейської та Євроатлантичної інтеграції;
- визначити регіональні відмінності у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
- окреслити проблеми та перспективи інтегрування економіки України у світове господарство;
- з'ясувати суть глобальної стратегії збалансованого розвитку України.

4. Пререквізити. Курс викладається в другому семестрі ОП, окремі навчальні елементи пов'язані з дисциплінами «Проблеми регіональної економіки» та «Геоєкологія урбанізованих територій та раціональне природокористування», успішне засвоєння цього курсу є запорукою ефективного вивчення дисциплін «Методика викладання географії у вищій школі» та виконання випускової кваліфікаційної роботи.

5. Результати навчання

Загальні компетентності (поглиблення та розширення):

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності (поглиблення та розширення):

- здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;
- здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів;
- здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку;
- здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня;
- здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування.

Програмні результати навчання (поглиблення та розширення):

- застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;
- застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку;
- брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня;
- здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки;
- проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоєкологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг;
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоєкологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Географія України в міжнародному просторі												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2-й	5	150	2	15	30			105		іспит
Заочна												

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	дата	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Україна в світовому просторі												
Тема 1. Країни і світ. Поняття «держави» та «державної території».	12	2				10							
Тема 2. Україна в геополітичному вимірі	12	2				10							
Тема 3. Україна в системі глобальних економічних відносин	14	2	7			5							
Тема 4. Міжнародні ринки ресурсів і Україна	11	1				10							
Тема 5. Економіка України в міжнародному поділі праці	24	1	8			15							
Разом за ЗМ1	73	8	15			50							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Місце України в інтеграційних об'єднаннях												

Тема 6. Європейський Союз і Україна	12	2				10						
Тема 7. Україна у міжнародному просторі – основні погляди С. Рудницького	5					5						
Тема 8. Україна в міжнародних організаціях	7	2				5						
Тема 9. Україна і процеси транс націоналізації світової економіки. ВЕЗ.	11	1				10						
Тема 10. Входження України до світових ринків науково- технічного та інноваційного ринків. Комерційні відносини.	23	1	7			15						
Тема 11. Геополітична діяльність України: оптимізація зв'язків. Глобальні проблеми	19	1	8			10						
Разом за ЗМ 2	77	7	15			55						
Усього годин	150	15	30			105						

6.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Аналіз секторальної структури економіки України	7	5
2	Типологія країн світу за схильністю до розпаду	8	10
3	Просторово-часовий аналіз експортно-імпоротної діяльності та інвестиційних зв'язків України	7	8
4	Глобальні проблеми людства і їх прояв в Україні	8	7

6.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва реферату чи дослідницької роботи	ПІБ	Термін
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 (ІНДЗ 1) реферати на індивідуальну тему за вибором			
1.	Глобалізація і нації: Українська перспектива (Заграва Ернст)		
2.	Давальницька сировина у швейній індустрії України: позитивні й негативні аспекти для виробників і споживачів		
3.	Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні: основні центри, компанії		
4.	Реалізація планів сталого розвитку в різних країнах: успіхи та прорахунки		
5.	Нормативно-правова база зовнішньоекономічної діяльності України		
6.	Геополітичні орієнтири нової України (Юрій Липа)		
7.	Типи систем місцевого самоврядування		
8.	Парадигми геополітики		
9.	Українська школа геополітики		
10.	Європейський континенталізм		
11.	Територіально-політична організація суспільства		
12.	Місце та роль України у провідних інтеграційних об'єднаннях світу		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 (ІНДЗ 2)			
1.	Співробітництво України з арабськими державами Перської затоки		
2.	Міжнародна політика в галузі Інтернет		
3.	Види франчайзингу та їх прав в Україні		
4.	Консалтингова галузь в Україні		
5.	Українсько-європейське співробітництво в контексті регіональних інтеграційних об'єднань		
6.	Зовнішньополітичні та економічні пріоритети України у країнах Центральної, Південної і Південно-Східної Азії		
7.	«Мала Євразія» у геополітичному вимірі		
8.	Україна в системі транскордонного співробітництва		
9.	Україна на міжнародному ринку технологій		
10.	Інвестиційні зв'язки України з країнами ЄС		
11.	Гуманітарні та науково-технічні зв'язки України з ЄС		
12.	Інвестиційна діяльність прикордонних регіонів України		
13.	Глобалізація, інтернаціоналізація: український прояв		
14.	Транснаціональні корпорації і їх прояв в українській економіці		

15.	Україна в системі міжнародних транспортних послуг		
16.	Російсько-українська війна: причини, перебіг та політико-правові оцінки		
17.	Інструментарій передвступного процесу до ЄС		
18.	Важелі впливу ЄС на внутрішньополітичне життя		
19.	Підстави минулого і майбутнього розширення ЄС		

6.2.3. Самостійна робота

№ ЗМ НЕ, в яких передба- чено СР	Тема, завдання самостійної роботи	Види діяльності та форми перевірки й оцінювання СР	Список рекомендованої літератури до теми	Термін
НЕ 1.	Основні течії геополітики: «організм», атлантизм, континенталізм, євразійство.	Конспект теми. Тестування.	11, 14, 24	
НЕ 1.	Теорії сучасного світовлаштування: модель геостратегічних сфер та політичних регіонів С. Коена, концепція зіткнення цивілізації С. Хантінгтона, концепція уніполярного світу А. Страуса, гіпотеза «семи паралелей одно- полярного світового простору» Й. Галтунга, концепція геостратегічних агентів та геополітичних центрів З. Бжезінського.	Конспект теми. Тестування.	1) Бжезінський З. Американська першість та її стратегічні імперативи. - Львів: Лілея-НВ, 2000. - 236 с. 2) Діалог цивілізації: нові принципи організації світу. - К.: МАУП, 2002. 232 с.	
НЕ 2.	Особливості торгівельно- економічного співробітництва України з країнами ЄС	Конспект теми. Тестування.	1) Чорна О.О. Особливості торгівельно- економічного співробітництва України з країнами ЄС / О.О. Чорна, А.М. Сокирко / Вісник академії митної служби України. Серія: «Економіка». - 2011.	

			– С. 96-101.	
НЕ 2.	Механізм економічної співпраці України з країнами Центрально-Східної і Північної Африки	Конспект теми, побудова графічних моделей за текстом. Тестування.		

7. Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань здобувачів вищої освіти та контролю за самостійною роботою застосовують письмові (в т.ч. тести) роботи, письмові роботи (в т.ч. тести) з тем самостійної роботи, виступи на семінарських заняттях. Під час практичних занять здобувач вищої освіти повинен знати сутність понять, термінів та категорій.

Питання дотримання академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: [Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://drive.google.com/file/d/1EzBsehQERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view) https://drive.google.com/file/d/1EzBsehQERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view, [Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJH2ot4UeSq2_BSgadrPl/view) https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJH2ot4UeSq2_BSgadrPl/view, [Положення про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича](https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJH2ot4UeSq2_BSgadrPl/view) https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJH2ot4UeSq2_BSgadrPl/view <https://drive.google.com/file/d/16FPnHMJXd2al362HvDwmvoZ5uEih42ks/view?usp=sharing> та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

8. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких засобів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування. Форма підсумкового контролю (іспит) полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі усних відповідей на підсумковому модулі (або тестування) та результатів виконання певних видів робіт.

Методи контролю

Методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійного опрацювання теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття вмінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

3. Контроль виконання індивідуальних завдань здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів досліджень.

Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконанні ІНДЗ та контроль модуль (іспит). Максимальну кількість балів, яку може отримати студент до іспиту у сумі становить 60 балів, а саме 30 балів в кожному з модулів (15 балів за практичні роботи, 10 балів за контрольну роботу і 5 за самостійну роботу). 40 балів відводиться на контрольний модуль. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Поточне оцінювання (тестування та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
3	8	3	3	13	3	2	3	3	10	9		

9. Рекомендована література

9.1. Базова (основна)

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. пос. / За ред. І.В. Багрової. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 384 с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688 с.
3. Безуглий В.В. «Географія» (рівень стандарту) підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / В. Безуглий, Г. Лисачарова. – Київ: Генеза, 2019 – 176 с.
4. Бойко В.М., Брайчевський Ю.С., Яценко Б.П. «Географія» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ: ТОВ «Видавництво «Перун», 2018 – 256 с.
5. Бойко В.М. «Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Бойко В.М., І.Л. Дітчук, Л.Б. Заставецька. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2016 – 296 с.
6. Василенко С.Д. Україна: Геополітичні виміри в загально-європейському процесі. – Одеса, 2003. – 238 с.
7. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України. – Київ: НІСД, 1995. – 99 с.
8. Вахудова Анна Мілада. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / Пер з англ. Т. Цимбала. – Київ: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2009. – 379 с.
9. Врублевський В.К., Хорошовський В.І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси. – Київ, 1997. – 426 с.
10. Вільні економічні зони: світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004. – 488 с.
11. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – 384 с.
12. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111 с.
13. Дністрянський М.С. Україна в політико-географічному вимірі. – Львів: ЛНУ, 2000. – 310 с.

14. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с.
15. Економічна і соціальна географія світу : Підручник для 10 кл. загальноосвітніх навч. закл. / Б.П. Яценко, В.К. Кінтенко, О.О. Любіцева та ін.; за заг. ред. Б.П. Яценка. – Київ: Наш час, 2013. – 472 с.
16. Жук М.В. Комерційні відносини України: Підручник. – Чернівці: Рута, 2002. – 576 с.
17. Жук М.В. Комерційна географія України. Підручник для студентів географічних та економічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – Чернівці: Прут, 1998. – 360 с.
18. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2009. – 200 с.
19. Кобернік С.Г. Географія (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. заг. серед. освіти / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2018. – 256 с.
20. Навчальна програма шкільного курсу 8 клас «Україна у світі: природа, населення».
21. Навчальна програма шкільного курсу 10 клас «Географія: Регіони та країни».
22. Навчальна програма шкільного курсу 11 клас «Географічний простір Землі».
23. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. – Київ: Парламентське видавництво, 2002. – 328 с.
24. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П. Яценка. – Київ: Либідь, 2007. – 255 с.
25. Рудницький С. Політична географія України / Упорядник П. Штойко. – «Гердан Друк», 1998. – 280 с.
26. Дністрянський М.С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та становище України: монографія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 154 с.

9.2. Допоміжна

1. Асмуд Андерс. Розбудова капіталізму: Трансформації в країнах колишнього Радянського блоку / пер. з англ. Т. Трусевич. – Київ: Дух і літера, 2003 – 637 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000. – 236 с.
3. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини 20 ст. – Київ, 1999. – 255 с.
4. Мартен Домінік. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан – Люк Маужер, Філіп П'єр. – Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2005. – 302 с.
5. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / А.Б. Яценко, Я.А. Дубинюк, Т.В. Марена, К.С. Мітюшкіна. Під загальною редакцією проф. Ю.В. Макогона. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 194 с.
6. Міжнародні організації: Навч. посібник / За редакцією Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 288 с.
7. Стігліц Джозеф. Глобалізація та її тягар : Пер. з англ. – Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
8. Сейбан Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки / Пер. з англ. – Київ: Основа, 1997. – 838 с.
9. Фримен К. Як час спливає: Від епохи промислових революцій до інформаційної революції / К. Фримен, Ф. Лука; пер. з англ. Руслана Ткачука. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 510 с.
10. Роджерс Е. Дифузія інновацій / пер. з англ. В. Старка. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 591 с.
11. Дністрянський М. Як геополітична свідомість провідних еліт формує сучасний світовий порядок // «БІНТЕЛ» №4. – 2020. – С. 44–51. <https://bintel.org.ua/product/zhurnal-bintel-2020-4/>
12. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. – Харків: Віват, 2020. – 256 с.

9.3 Інформаційні ресурси

1. Довідник ЦРУ по країнах світу. – Режим доступу: www.cia.Gov
2. Служба зовнішньої розвідки України. – Режим доступу: www.Szru.gov/ua/
3. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу: www.Un/org
4. Представництво ООН в Україні. – Режим доступу: www.Un/org/ua/ua/
5. МЗС України. – Режим доступу: www.mfa.gov/ua/mfa/ua/4130/htm
6. Сайт World Bank. – Режим доступу: www.worldbank.org/data/icp
7. Інтерактивна карта промисловості України з зазначенням спеціалізації кожного підприємства. – Режим доступу: https://datatowel.in.ua/industry/ontput_map
8. Видобування металевих руд та нерудної сировини в світі, напрямки їх транспортування для подальшої обробки. – Режим доступу: <https://mozok.click/1194-vidobuvannya-metalchnih-ruel-ta-nerudnoyi-sirovini-vsyt.html>
9. Видобування бокситу, його переміщення, переробка та споживання. – Режим доступу: www.geograf.com.ua/glossary/suspilno-geografichni-termyny/alyaminieva-promislovist
10. Склад первинного, вторинного й третинного секторів економіки, сучасна секторальна структура національного господарства України. – Режим доступу: www.mozok.click/197-sektoralna-model-ekonomki-krayini.html
11. Статистичні таблиці секторальної економіки. – Режим доступу: www.mozok.click/2356-sektoralna-model-ekonomki.html
12. Транснаціональні корпорації та Україна. – Режим доступу: <https://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/266-tnk-and-ukraine>
13. www.unicef.org/health/
14. Гельсінський рух: три покоління правозахисників. – Режим доступу: <https://helsinki.org.ua>
15. Зовнішні трудові міграції з України. – Режим доступу: <https://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/268-ref22041102>
16. Легка промисловість України (швейна індустрія). – Режим доступу: <https://ua.textreferat.com/referat-9408.html>
17. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Стратегії сталого розвитку країн з перехідною економікою. – Режим доступу: <https://fingal.com.ua/content/view/222/39/1/2/>
19. Інформація про вплив глобалізації на розвиток сучасного світу. – Режим доступу: www.vidkryti-ochi.org.ua/2013/06/blog-post
20. Проекти ЄС за участю України. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
21. Офіційне бюро статистичних даних ЄС. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsesplained/index.php/people_in_the_EU_%E2%80%93_statistics_on_an_ageing_society
22. Партнерство України з НАТО: сучасність та перспективи. – Режим доступу: <https://www.vidkryti-ochi.org.ua/2013/06/blog-post.htmlhttp://mfa.gov.ua/about-ukraine/international-organizations/nato>

Доцент
кафедри географії України та регіоналістики,
доктор географічних наук

Заячук М.Д.